

ΚΟΡΟΝΟΪΟΣ - ΤΩΡΑ ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Το αληθινό πρόσωπο της αστικής δημοκρατίας στην ΕΕ

«Καθώς όλοι αντιμετωπίζουμε την πιο σοβαρή επιδημία του αιώνα, όταν παντού οι κυβερνήσεις μάχονται ενάντια σε έναν άγνωστο εχθρό και κάνουν ό,τι μπορούν για να προστατεύσουν τον πληθυσμό από την εξάπλωση του ιού και για να σώσουν ζωές, θα έπρεπε σε μια τέτοια στιγμή να βλέπαμε λίγη περισσότερη αλληλεγγύη».

Η παραπάνω δήλωση δεν ανήκει σε κάποιον πρωθυπουργό που επικαλείται την «ατομική ευθύνη» για να αποσπάσει την αποδοχή σε περισσότερα μέτρα, ούτε σε κάποιον αρχηγό αξιωματικής αντιπολίτευσης για να δικαιολογήσει την «υπεύθυνη στάση» του.

Ανήκει στον κυβερνητικό εκπρόσωπο της συγγραφικής κυβέρνησης, μετά την κριτική που ασκήθηκε για την πρόσφατη απόφαση του Κοινοβουλίου της χώρας να υπερψηφίσει νόμο που παρατείνει την κατάσταση έκτακτης ανάγκης επ' αόριστον, «μέχρι νεωτέρας», δίνοντας την εξουσιοδότηση στην κυβέρνηση μέσω διαταγμάτων να αναστέλλει την ισχύ των νόμων και να εισάγει έκτακτα μέτρα, ενισχύοντας εξαρχής και τη λογοκρισία.

Η δε κριτική που ασκήθηκε από αστικά κόμματα και Ευρωπαίους αξιωματούχους εστιάζεται κυρίως στο ότι δεν μπορεί να προβλέπεται η συνέχιση της κατάστασης πολιορκίας για «αόριστο χρονικό διάστημα». **Εξάλλου η αναστολή θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ίδιου του αστικού Συντάγματος, όπως η συνδικαλιστική και πολιτική δράση και η ελευθερία συνάθροισης, «δικαιολογείται» με την επίκληση συνθηκών «έκτακτης ανάγκης».**

Οι εξελίξεις στην Ουγγαρία αποτελούν ακραίο παράδειγμα αλλά, όπως θα δούμε, δεν είναι το μοναδικό. Γενικά αποτυπώνεται η προετοιμασία της αστικής τάξης μπροστά στο ενδεχόμενο αύξησης της λαϊκής δυσαρέσκειας στο έδαφος της επερχόμενης νέας κρίσης. Ηδη στην Ελλάδα, πριν από την κρίση, από τις κυβερνήσεις ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ αφενός εντείνονται οι προσπάθειες ενσωμάτωσης (με τα καλέσματα περί «εθνικής ομοψυχίας», «εθνικής προσπάθειας» κ.ο.κ.) και αφετέρου προχωρά η αναβάθμιση της καταστολής (από τους νέους Ποινικούς Κώδικες μέχρι το νομοσχέδιο για τον περιορισμό - απαγόρευση των διαδηλώσεων).

Διεύρυνση του «Δικαίου της ανάγκης»

Φυσικά, δεν αρνούμαστε τη λήψη αναγκαιών, επιστημονικά τεκμηριωμένων περιοριστικών μέτρων για την προστασία της υγείας (όπως π.χ. για την αντιμετώπιση επιδημίας). Ωστόσο, με μια προσεκτικότερη ματιά στην εξέλιξη, όλα τα τελευταία χρόνια, της συνταγματικής και όχι μόνο νομοθεσίας αλλά και της πρακτικής των κρατών - μελών της ΕΕ, διαπιστώνουμε: Πρώτον, μια σαφή τάση διεύρυνσης του περιεχομένου αυτού που από την αστική νομική θεωρία καλείται «Δίκαιο της ανάγκης» (αλλιώς κατάσταση πολιορκίας ή έκτακτης ανάγκης ή εξαίρεσης κ.λπ.), ώστε να εντάσσονται όλο και περισσότερες καταστάσεις. Και δεύτερον, αύξηση των δικαιωμάτων που τίθενται υπό περιορισμούς, καθώς και των κατασταλτικών μέσων και μεθόδων για την επιβολή αυτών των περιορισμών.

Τα παραπάνω βέβαια απορρέουν από την ίδια τη φύση της ΕΕ και της αστικής δημοκρατίας. Αλλωστε είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), για το σύνολο των δικαιωμάτων που διακηρύσσεται τυπικά η προστασία τους προβλέπεται ρητά και η δυνατότητα επιβολής περιορισμών, και μάλιστα χωρίς να απαιτούνται «έκτακτες καταστάσεις». Αντίστοιχα διευρύνεται και στα αστικά κράτη, τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και στην πρακτική τους, η θεμελίωση «ειδικών καταστάσεων» που επιβάλλουν την εφαρμογή περιορισμών σε λαϊκά δικαιώματα και ελευθερίες χωρίς να απαιτείται η κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης (π.χ. με την αναθεώρηση του 2001 προστέθηκε στο ελληνικό Σύνταγμα η δυνατότητα επιβολής διοικητικών μέτρων για λόγους δημόσιας υγείας).

Οι παραπάνω κατευθύνσεις υλοποιούνται διαχρονικά μέχρι σήμερα απαρέγκλιτα από το σύνολο των αστικών κυβερνήσεων, φιλελεύθερων, σοσιαλδημοκρατικών ή μεγάλων συνασπισμών, οι οποίες αξιοποιούν τις δυνατότητες που τους παρέχουν η αστική δημοκρατία και ο κοινοβουλευτισμός για να σφιγγουν τη θηλιά στους λαιμούς των λαών «για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος». Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ισπανία κατάσταση έκτακτης ανάγκης είχε κηρύξει τελευταία φορά το 2010 η τότε σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει την απεργία των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι στις ΗΠΑ παραμένει σε ισχύ η κατάσταση έκτακτης ανάγκης που είχε κηρύξει ο Τζ. Μπους μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, αφού ανανεώθηκε τόσο από τον Μπ. Ομπάμα όσο και από τον Ντ. Τραμπ και δίνει στον Πρόεδρο των ΗΠΑ ευρύτατες αρμοδιότητες κινητοποίησης του στρατού, της Εθνοφρουράς και των εφεδρικών σωμάτων, αλλά και πρόσληψης, απόλυσης, διατήρησης ανώτερων και ανώτατων αξιωματικών.

Παρεμπόδιση συνδικαλιστικής και πολιτικής δράσης

Στη Γαλλία, το Σύνταγμα σε συνθήκες κρίσης απονέμει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας «εξαιρετικές αρμοδιότητες», χωρίς να έχει κηρυχθεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης, προκειμένου να λειτουργήσει ο κρατικός μηχανισμός. Είναι χαρακτηριστικό ότι από το Νοέμβριο του 2015 έως το Μάη του 2017, που η χώρα βρισκόταν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω των τρομοκρατικών

Copyright 2020 The Associated

επιθέσεων στο Παρίσι, οι αρχές, χρησιμοποιώντας τις ρυθμίσεις του καθεστώτος έκτακτης ανάγκης, απαγόρευσαν δεκάδες δημόσιες συγκεντρώσεις, εκτός αυτών που απαγορεύονταν την ίδια στιγμή με τη χρήση του εκτός έκτακτης ανάγκης νομικού πλαισίου. Κατά τον τυπικό τερματισμό της από τον Εμ. Μακρόν το 2017, προβλέφθηκε η διατήρηση κάποιων «ειδικών εξουσιών» από τις αρχές, στις οποίες συμπεριλαμβάνονταν η δυνατότητα πραγματοποίησης προληπτικών ελέγχων σε διαμερίσματα, ο περιορισμός της ελευθερίας κίνησης ατόμων που θεωρούνταν γενικά ύποπτα κ.ο.κ., με την πρόβλεψη η ισχύς τους να εκτεινόταν έως το τέλος του 2020!

Η χώρα κηρύχθηκε ξανά σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης στις 19 Μάρτη 2020 λόγω της επέκτασης της επιδημίας, δίνοντας τη δυνατότητα στην Προεδρία να λαμβάνει μέτρα μέσω διαταγμάτων με αρχική πρόβλεψη διάρκειας δύο μηνών. Την ώρα όμως που λαμβάνονται απανωτά αυστηρά μέτρα για τον περιορισμό της κυκλοφορίας των ατόμων και ενώ εξαπλώνεται με ταχείς ρυθμούς ο ιός, μεγάλοι χώροι δουλειάς και εργοστάσια λειτουργούν κανονικά, χωρίς μέτρα υγιεινής και ασφάλειας. Ταυτόχρονα αξιοποιούνται και οι νέες ρυθμίσεις για σαρωτικές αλλαγές στις εργασιακές σχέσεις και στα εναπομείναντα δικαιώματα. Στις καταγγελίες και τις διεκδικήσεις των συνδικάτων ο Γάλλος Πρόεδρος απάντησε με την έναρξη μίας ακόμα επιχείρησης, στο όνομα πάντα της αντιμετώπισης της πανδημίας, δίνοντας τη δυνατότητα ανάπτυξης στρατιωτικών δυνάμεων στις υπερπόντιες γαλλικές κτήσεις.

Στην Ιταλία, το Σύνταγμα σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης δίνει τη δυνατότητα στην κυβέρνηση να εκδίδει διατάγματα - νόμους τα οποία πρέπει να κατατίθενται στη Βουλή για έγκριση εντός 60 ημερών από την έκδοσή τους. Η Ιταλία κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση της πανδημίας στις 31 Γενάρη 2020, με διάρκεια έξι μήνες, και το Μάρτη προχώρησε σε γενικό αποκλεισμό (lockdown) στο σύνολο της επικράτειας, αφήνοντας όμως σε λειτουργία μεγάλο αριθμό βιομηχανικών μονάδων και επιχειρήσεων που συγκεντρώνουν χιλιάδες εργαζόμενους.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα μέτρα που εφαρμόζονται στη χώρα στη συντριπτική τους πλειοψηφία παίρνονται με τη μορφή διαταγμάτων που εκδίδονται απευθείας από τον πρωθυπουργό, και άρα δεν αποτελούν τυπικά νόμο, χωρίς ούτε καν την υποχρέωση να κατατεθούν στη Βουλή για έγκριση και χωρίς την υποχρέωση να προσυπογράφονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Την ίδια στιγμή, η κυβέρνηση απάντησε με διώξεις, ζητώντας και την επιβολή οικονομικών κυρώσεων, στα συνδικάτα που πρωτοστάτησαν στην οργάνωση του αγώνα ενάντια στην εργοδοτική αυθαιρεσία, στη λειτουργία μεγάλων βιομηχανικών μονάδων και επιχειρήσεων με μεγάλη έλλειψη μέτρων υγιεινής και ασφάλειας. Η κυβέρνηση υποστήριξε ότι η προκήρυξη απεργίας εν μέσω πανδημίας συμβάλλει στη «**δημιουργία διευρυμένου κλίματος ανασφάλειας**» και προκαλεί «**αναρίθμητες ζημιές στη συλλογικότητα και στις επιχειρήσεις**», προαναγγέλλοντας περαιτέρω περιορισμούς στο δικαίωμα στην απεργία.

Αγωνιστική στάση απέναντι στη δικτατορία του κεφαλαίου

Δηλαδή η ανάγκη αντιμετώπισης της πανδημίας αξιοποιείται ως αφορμή για να ξεδιπλώνεται πιο γρήγορα ένα ευρύ φάσμα αναβαθμισμένων περιορισμών σε ελευθερίες και δικαιώματα, μέτρων καταστολής και ποινικοποίησης εργατικών και λαϊκών αγώνων, μεθόδων ηλεκτρονικής παρακολούθησης και καταγραφής εκατομμυρίων ανθρώπων, που ούτως ή άλλως βρίσκονταν στα σχέδια των αστικών τάξεων. Κυρίως επιδιώκεται η εξασφάλιση της συναίνεσης και της νομιμοποίησής τους στη λαϊκή συνείδηση.

Στο στόχαστρο βρίσκεται το εργατικό - λαϊκό κίνημα, και κυρίως η δυνατότητα μελλοντικής ανάταξής του. Γι' αυτόν το λόγο η τάση εδώ και καιρό είναι να αξιοποιούνται διατάξεις που αφορούν την αντιμετώπιση του «εξωτερικού εχθρού», που αποτέλεσε κατά κανόνα και τη δικαιολογητική βάση της πρόβλεψης για την «κατάσταση πολιορκίας» (ή έκτακτης ανάγκης) στα αστικά Σύνταγματα. Γίνεται σαφές ότι αστικά κράτη, κυβερνήσεις και κόμματα έχουν το βλέμμα στραμμένο στη νέα επερχόμενη καπιταλιστική κρίση και στην όξυνση των αντιθέσεων και των ανταγωνισμών. Η αναβαθμισμένη προετοιμασία για συνθήκες απότομης όξυνσης της ταξικής πάλης δεν αφορά μόνο την Ουγγαρία, όπως υποκριτικά μωξοκλαίνε «ευαίσθητοι» σοσιαλδημοκράτες και φιλελεύθεροι, αλλά βρίσκεται στα κιτάπια των ίδιων των κατευθύνσεων και αποφάσεων της ΕΕ και των αστικών κρατών. **Απέναντι σε αυτήν την ολομέτωπη επίθεση δεν πρέπει να χαθεί χρόνος. Ο λογαριασμός γράφεται τώρα και δεν χωράνε οι λογικές «θα λογαριαστούμε μετά», που διακινεί ο ΣΥΡΙΖΑ προσπαθώντας να κρύψει τη συναίνεσή του σε αντιλαϊκούς σχεδιασμούς που άλλωστε υπηρέτησε και ως κυβέρνηση. Χρειάζεται επαγρύπνηση, καμία εμπιστοσύνη σε αστικά κόμματα και κυβερνήσεις. Ενισχύουμε τη διεκδίκηση τώρα για την προστασία της υγείας του λαού και των παιδιών του, την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του, των συνδικαλιστικών και πολιτικών ελευθεριών, την κάλυψη του συνόλου των κοινωνικών αναγκών.**

Της
Μαρίας ΛΑΒΡΑΝΟΥ*

* Η Μαρίνα Λαβράνου είναι μέλος του Τμήματος Λαϊκών Ελευθεριών και Δικαιοσύνης της ΚΕ του ΚΚΕ

